

SDU International Journal of Educational Studies

Attitude Scale Regarding Studentship (ASRS) Development Study

M. Yüksel Erdoğan¹

¹Istanbul Sabahattin Zaim University

To cite this article:

Erdoğan, M.Y. (2020). Attitude scale regarding studentship (asrs) development study. *SDU International Journal of Educational Studies*, 7(1), 135-146. DOI: 10.33710/sduijes.647254

[Please click here to access the journal web site...](#)

SDU International Journal of Educational Studies (SDU IJES) is published biannual as an international scholarly, peer-reviewed online journal. In this journal, research articles which reflect the survey with the results and translations that can be considered as a high scientific quality, scientific observation and review articles are published. Teachers, students and scientists who conduct research to the field (e.g. articles on pure sciences or social sciences, mathematics and technology) and in relevant sections of field education (e.g. articles on science education, social science education, mathematics education and technology education) in the education faculties are target group. In this journal, the target group can benefit from qualified scientific studies are published. The publication languages are English and Turkish. Articles submitted the journal should not have been published anywhere else or submitted for publication. Authors have undertaken full responsibility of article's content and consequences. *SDU International Journal of Educational Studies* has all of the copyrights of articles submitted to be published.

Öğrenciliğe Dönük Tutum Ölçeği (ÖDTÖ) Geliştirme Çalışması Attitude Scale Regarding Studentship (ASRS) Development Study

M. Yüksel Erdoğan*
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Orcid ID:0000-0001-6403-5630

Geliş Tarihi: 15/11/2020

Kabul Ediliş Tarihi: 13/01/2020

Özet

Bu araştırmanın amacı ergenlik dönemi öğrencileri için “Öğrenciliğe Dönük Tutum Ölçeği” geliştirmektir. Ölçek, İstanbul Küçükçekmece ilçesi sınırları içinde bulunan sekiz farklı lisede okuyan 843 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırmaya alınan öğrencilerin % 54.2’si (n=457) kadın, % 45.8’i (n=386) erkektir. Öğrencilerin başarı ortalaması 72.50, yaş ortalaması da 17.30 olarak ölçülmüştür. Ölçeğin geçerlilik çalışması için açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmış, ölçeğin dört faktörden oluştuğu ve modelin uyum indekslerinin oldukça iyi olduğu gözlenmiştir. Ölçek maddelerinin ayırt edicilik düzeylerini ortaya koymak amacıyla %27’lik üst ve alt grupların sorulardan aldıkları puanların ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığı için t testi uygulanmış ve aradaki farkların anlamlı bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutları arasındaki ilişki düzeylerinin de anlamlı olduğu gözlenmiştir. Ölçeğin güvenilirlik çalışması için ölçeğin tamamı ve alt boyutlarının iç tutarlılık katsayıları hesaplanmış ve elde edilen güvenilirlik değerlerinin de yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak orta ve lise düzeyi öğrencilerinin öğrenciliğe dönük tutumlarını ölçmek amacıyla geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tutum, Öğrenci, Öğrenciliğe dönük tutum, Ölçek geliştirme

Abstract

The aim of this research is to develop the “Attitude Scale Regarding Studentship” for adolescent students. The scale was applied to 843 students attending eight different high schools in the district of Küçükçekmece, Istanbul. 54.2% (n = 457) of the students included in the study were female and 45.8% (n = 386) were male. The average success of the students was 72.50 and the average age was 17.30. For the validity study of the scale, explanatory and confirmatory factor analyzes were performed, and the scale consisted of four factors and the fit indices of the model were observed to be quite good. In order to determine the level of discrimination of the items of the scale, t-test was applied for the significance of the difference between the mean scores of the 27% upper and lower groups from the questions and the differences were significant. The relationship levels between the sub-dimensions of the scale were also significant. For the reliability study of the scale, the internal consistency coefficients of the whole scale and its sub-dimensions were calculated and the obtained reliability values were found to be high. As a result, a valid and reliable measurement tool was developed to measure the attitudes of middle and high school students regarding studentship.

Key words: Attitude, Student, Attitude regarding studentship, Scale development

*İletişim: M.Yüksel Erdoğan, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, myerdogdu@gmail.com

GİRİŞ

Tutum, duygusal bir hazır oluş eğilimi olarak kabul edilmekle birlikte farklı tanımları olan bir kavramdır. Plotnik'e (2009) göre tutum, olumlu ya da olumsuz anlamları içeren, bireyin olaylar ya da nesnelere dönük değerlendirmelerini kapsayan ve bireyin duygularına uygun olarak onları davranışlara iten bir süreçtir. Anderson (1988) tutumu bireylerin davranışlarını yordayan psikolojik bir süreç olarak tanımlamaktadır. Bireylerin duygusal, algısal ve duyuşsal süreçlerinin oldukça dayanıklı kararlı ve sürekli bir örgütlenmesi (Krech ve Crutchfield, 1948), bireyin bir nesne bir durum ile ilgili duygu, düşünce ve davranışlarını belirleyen bir eğilim (Smith 1968, akt. Kağıtçıbaşı, 1983) olarak da tanımlanmaktadır. Tutumların kazanılması durumunda bireylerin davranış sergileme konusunda bir eğilimi ortaya çıkmaktadır. Bu şekilde bireylerin o duruma dönük sahip olduğu duygu düşünce ve davranışların devamlılığı söz konusu olmaktadır (Kağıtçıbaşı, 1989).

Tutumlar öğrenme ile kazanılmakla birlikte, bireyin karar alma durumunda kendi lehine davranış sergilemesine de neden olmaktadır (Ülgen, 1995).

Tutumların bilişsel, duyuşsal ve davranışsal özellikleri bulunmaktadır (Baysal, 1980, Kaya, 2010; Temizkan ve Sallabaş, 2009) bu özellikler birbirleri ile tutarlıdır ve birbirlerini karşılıklı olarak etkilemektedir (Tavşancıl, 2002). Bununla birlikte tutumların mutlaka davranışları etkilemesi ve bireyin sahip olunan tutumu ile benzer davranışlar sergilemesi her zaman mümkün olmamaktadır. La Piere (1934) tarafından yapılan bir çalışmada sahip olunan tutum ile davranış arasında çelişkiler olduğunu ortaya koymaktadır. Kağıtçıbaşı'na (2010) göre tutumlar tek başına değil başka faktörlerinde etkisiyle davranışlar ortaya çıkarabilmektedir. Yukarıda verilen bilgilere istinaden genel olarak tutumları, bireyleri davranışlara hazırlayan bir güç olarak kabul etmek mümkündür. Diğer bir ifade ile tutumlar, bilişsel duyuşsal ve davranışsal olarak bireyin içinde itici bir güç oluşturmakta bunun sonucu olarak bireyleri davranış sergilemeye hazır hale getiren bir eğilimi ortaya koymaktadır.

Eğitim ortamında öğrencilerin eğitim etkinliklerine karşı olumlu tutuma sahip olması önemli görülmektedir. Aşkar'a (1986) göre tutumlar başarıyı, başarı da tutumları etkilemektedirler. Yapılan araştırmalarda benzer sonuçlar vermektedir. Matematiğe dönük olumlu tutuma sahip olan öğrencilerin matematik derslerinde daha başarılı oldukları (Aksu ve ark, 2002; Telese, 1997; Weiner, 2001), benzer şekilde İngilizce dersine dönük tutumların olumlu olması durumunda da öğrencilerin o derste daha başarılı olduklarını göstermektedir (Kazazoğlu, 2013; Shah;1999; Thadphoothon,1999). Tutumların olumlu olması sadece başarıyı değil aynı zamanda ders çalışma alışkanlıklarını etkilediği (Erdamar, 2010; Küçüksüleymanoglu,1997), öğrencilerin öz yeterlik algılarını geliştirdiği (Çimen, 2011) motivasyonu artırdığı (Burgucu, 2011; Çelikkaya, 2013; Pineda, 2011) gözlenmektedir. Okula ilişkin olumlu tutuma sahip olan öğrencilerin daha az devamsızlık yaptıkları (Adıgüze ve Karadaş, 2013) başarılarının daha yüksek olduğunu (Pişkin, 2005) ortaya koymaktadır. Öğretmen davranışlarının öğrenciler değerlendirilmesine yönelik yapılan çalışmalara bakıldığında; öğretmeni olumlu algılayan öğrencilerin benlik saygılarının yüksek olduğu (Çelik, 2011) bu öğrencilerin daha yüksek motivasyona sahip oldukları (Kahraman, 2014), öğretmene dönük tutumun kaygıyı etkilediği (Baban, 2018) görülmektedir.

Yukarıdaki araştırma bulgularına bütün olarak bakıldığında öğrencilerin eğitim etkinliklerine dönük tutumlarının onların davranışları üzerinde etkileri olduğunu ortaya koymakta bu bağlam öğrencilerin eğitimin tüm kavramlarına dönük tutumlarının ortaya konulması önemli görülmektedir. Bu kavramlardan biri de öğrenciliğe dönük tutumdur. Öğrencilik, Türk dil kurumu (2018) sözlüğüne göre öğrenci olma durumu olarak tanımlanmaktadır. Bunun dışında Türkçe literatürde öğrenciliğin tanımına dönük bir ifadeye rastlanılmamıştır. Yurtdışında yapılan çalışmalara bakıldığında da sınırlı düzeyde öğrencilik tanımı yapıldığı gözlenmektedir. Graber (1991) öğrenciliği, öğrencilerin ilerleme kaydedecekleri bir eğitim programında daha az çaba, daha kolayca başarılı olabilecekleri bir dizi davranış biçimi olarak tanımlamaktadır. Bu davranışlara kopya çekme, kolayca kaçma, sınavlarda ne sorulabileceğini kestirmek için hocanın psikolojik durumunu da öğrenmeye çalışmak dâhildir. Bu davranışları gösterirken öğrenciler eylemlerinde inançlarına uygun olsun olmasın kendileri hakkındaki yargılarını da yansıtır. Olesen, ve Whittaker'da (1968) öğrenciliği bir kısım davranışlardan oluşan

bir süreç olarak tanımlar. Bu tanımlamaya göre öğrencilik daha az bir gayret ile üst düzey başarıya ulaşmayı amaçlayan bir eğitim programı sürecinin adıdır.

Öğrencilik dönemi eğitim süreci içinde belirli sorumlulukları, belirli kuralları olan bir süreçtir. Bu süreç öğrencinin okula gitme, belirlenen süre içinde okulda bulunma, kendisinden beklenen görevleri yerine getirme, var olan yeterliliklerini geliştirmeyi de kapsayan bir dizi davranışı da içerir. Bu genel davranış kalıplarından hareketle öğrenciliğe dönük tutumu, öğrenci olmanın verdiği sorumlulukları yerine getirme konusunda duygusal bir hazır oluş eğilimi olarak tanımlamak mümkündür. Bu süreç bazı öğrenciler için mutluluk uyandırmakla birlikte bazı öğrenciler bu süreci olumsuz olarak algılayabilir. Öğrenciliğe dönük tutumun başarıdan, okula bağlılığına, akran ilişkilerden öğretime yönelik tutuma kadar birçok davranış üzerinde etkileri olması beklenmektedir. Literatür araştırmalarına genel olarak bakıldığında hiçbir okul kademesi için öğrenciliğe dönük tutumu ölçen bir ölçme aracına rastlanılmamıştır. Geliştirilen bu ölçme aracı ile öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutumları ortaya konularak literatürdeki önemli bir boşluk doldurulacak, bu ve benzeri değişkenleri konu alan araştırmaların yapılmasında geliştirilen ölçme aracı önemli bir eksikliği giderecektir.

YÖNTEM

Bu araştırmada öğrenciliğe dönük tutum ölçeğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle araştırma nicel araştırma yöntemlerinden korelasyonel modelde gerçekleştirilmiştir.

Katılımcılar

Bu araştırma İstanbul Küçükçekmece İlçe sınırları içinden seçilmiş 8 farklı lisede okuyan 12-18 yaş arasında bulunan toplam 843 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya alınan öğrencilerin % 54.2'si (n=457) kız, % 45.8'i (n=386) erkektir. Öğrencilerin % 15 'i (n=126) 9.sınıf, % 35.5' i (n=299) 10.sınıf, % 18.0'i (n=152) 11.sınıf, % 31.6'sı (n= 266) 12. Sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin başarı ortalaması 72.50, yaş ortalaması da 17.30 olarak ölçülmüştür.

Ölçeğin Geliştirilmesi

Yeni bir ölçme aracının geliştirilmesinde farklı öneriler bulunmakla birlikte Crocker ve Algina'ya (1986) göre bir ölçme aracının geliştirilmesinde öncelikle elde edilen puanların kullanım amaçlarının belirlenmesi ve ölçülecek psikolojik özellikleri temsil eden davranışların tespit edilerek bunların ölçülebilir hale getirilmesini sağlamaktır. Buradan hareketle öğrencilerin öğrenciliğe dönük duygu düşünce ve davranışlarını ölçmek amacıyla öğrenciliğe dönük tutum ölçeği geliştirilmiştir. Ölçek maddelerinin oluşturulması için liseye devam eden toplam 100 öğrenciden öğrenci olmaya dönük duygu, düşüncelerini ve yaşantılarını yansıtan kompozisyon yazmaları istenmiştir. Bununla birlikte literatür taraması yapılarak öğrenciliğe dönük tutumların neler olabileceği konusunda alanyazı incelenmiş ve öğrencilerden alınan bilgilerle öğrenciliğe dönük tutumu ölçtüğü düşünülen 42 maddelik bir havuz oluşturulmuştur. Daha sonra 42 maddelik taslak form beşli dereceleme (Tamamen Katılıyorum, Çok Katılıyorum, Orta Derecede Katılıyorum, Az Katılıyorum, Hiç Katılmıyorum) biçiminde düzenlenmiş ve eğitim psikoloji, Türkçe öğretmenliği ve ölçme değerlendirme alanından beş öğretim üyesine verilerek maddelerin ölçme aracının amacına uygunluğunu belirtmeleri istenerek madde redaksiyonu yapılmıştır. Öneriler doğrultusunda on madde ölçekten çıkarılmış iki madde de revizyon yapılarak madde sayısı 32'ye düşürülmüştür. Elde edilen taslak form bir lisenin son sınıfındaki 45 öğrenciye uygulanarak maddelerin anlaşılma durumu ortaya konulmaya çalışılmış tüm maddelerin öğrenciler tarafından rahatlıkla anlaşıldığı gözlenmiştir. Bu aşamadan sonra 32 maddelik taslak formun güvenilirlik ve geçerlilik çalışması için 2019-2020 eğitim öğretim yılında İstanbul Küçükçekmece İlçe Sınırları içinde 8 lise random olarak belirlenmiş ve geliştirilecek ölçme aracı farklı sınıf düzeylerinden 843 öğrenciye uygulanmıştır.

Verilerin analizi

Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek için 843 öğrenciden elde edilen ölçme araçları iki gruba ayrılmış. Birinci kısım için 443 ölçme aracı seçilmiş bunlar üzerinde açımlayıcı faktör analizi (AFA) , diğer 400 ölçme aracından elde edilen veriler içinde doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi (AFA) ile amaçlanan birbirleri ile ilişkili olduğu düşünülen birçok maddeyi

bir grupta toplamak ve yeni yapıların ortaya çıkmasını sağlamaktır (Petty ve ark. 2003; Stevens, 2009). Doğrulamalı faktör analizi ile amaçlanan da açıklayıcı faktör analizi ile ortaya konulan ilişki ve yapıların doğrulanmasını sağlamaktır (Çokluk ve arkadaşları, 2010) Açıklayıcı faktör analizinde maddelerin hangi faktörün altında olması gerektiğini ortaya koymak için madde yük değerlerine bakılır. Madde yük değerlerinin 0.30 ve üstünde bir değer olması o maddenin o faktörde yer alması gerektiğini gösterir (Klinie, 2011). Öğrenciliğe dönük tutum ölçeğinin yapı geçerliliğini belirlemek için varimax döndürme yöntemi ile temel bileşenler analizi kullanılmıştır. Temel bileşenler analizi çok sayıda var olan değişkenleri azaltarak daha az sayıda değişkeni bir bileşen etrafında bir araya getirmek için kullanılır (Tabachnick ve Fidell, 2007). Bu çalışmada madde faktör yükleri .30 ve üstünde olan maddeler ölçeğe alınmıştır.

Doğrulamalı faktör analizi ile açıklayıcı faktör analizi ile elde edilen yapıların doğruluğu test edilmekte, modelin yeterliliğinin tespit edilmesinde ise birçok uyum indeksleri kullanılmaktadır. Bunlar; modelin genel uyumunu test etmek için kare uyum testi (Chi-Square Goodness) (Hu ve Bentler, 1999), genel olarak araştırmacı tarafından bilinmeyen ancak var olan yapının kovaryans matrisi ile uyumunu veren Yaklaşık Hataların Karekökü (Root Mean Square Error of Approximation, RMSEA) (Byrne, 2011) hesaplanmıştır. Bununla birlikte standardize edilmiş kök ortalama kare artık (Standardized RMR), kovaryans ve varyanslarının, ölçülen varyans ve kovaryans ile oranlamasını veren uyum iyiliği indeksi (GFI) (Maiti ve Mukherjee, 1991) uyum indeksleri kullanılmıştır. Ayrıca uyum iyiliği indeksi (GFI) istatistiğinin serbestlik derecesinden yalıtılmış durumunu veren düzeltilmiş uyum iyiliği indeksi (adjusted goodness of fit index-AGFI) (Bollen, 1990), modelin kare değeri ile sıfır modelinin kare değerini karşılaştıran normlanmış uyum indeksi (normed fit index-NFI) (Hu ve Bentler, 1999) değerleri hesaplanmıştır.

Ölçekte yer alan tüm maddelerin öğrenciliğe dönük tutuma sahip olanla olmayanı ayırt edecek özellikler taşınmalıdır. Klasik test teorisine göre madde analizi ile madde seçmek test geliştirme yöntemlerinin önemli adımlarından biridir ve bu durum iç tutarlılık olarak kabul edilir (Büyüköztürk, 2011, Turgut ve Baykul, 1992). Bu amaçla bu çalışmada ölçekten en yüksek ve en düşük puan alan bireylerden % 27'lik grup belirlenmiş ve grupların ölçekten aldıkları puanlar arasındaki farkın anlamlılığı için t testi yapılmıştır her bir maddede gözlemlenen standart sapma değerlerine yer verilmiştir. Ölçeğin güvenilirliğini saptamak amacıyla her bir alt ölçeğin Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanmış, ölçek alt boyutları arasındaki ilişkinin hesaplanması amacıyla da Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı kullanılmıştır.

BULGULAR

Geçerliliğe İlişkin Bulgular

Açıklayıcı faktör analizi ile yapı geçerliliğini saptamadan önce örneklem büyüklüğünün kabul edici sınırlar içinde bulunması gerekir. Bu nedenle örneklem büyüklüğünün uygunluğunu test etmek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri hesaplanmış ve elde edilen katsayısı .930 bulunmuştur. Elde edilen katsayısı ölçeğin açıklayıcı faktör analizi için yeterli örneklem büyüklüğüne sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca ölçekteki maddeler arası korelasyon matrisinin istatistiki olarak anlamlılığına bakmak ve verilerin dağılımındaki normalliği test etmek için Bartlett testi kullanılarak Ki-Kare değerleri hesaplanmış ($\chi^2=7336.49$, $p<0.001$) ve elde edilen değerler faktör analizi için uygun olduğuna karar verilmiştir. Daha sonra açıklayıcı faktör analizi yapılmış faktör yükü .30'dan düşük ve birden fazla faktörde yüksek değer alan 12 maddenin bulunduğu tespit edilmiştir. Ölçekteki maddelerin hangi faktör altında toplandığını kesinleştirmek amacıyla Equamax döndürme tekniği kullanılarak analiz yeniden yapılmış ve analiz sonucuna göre özdeğeri 1'den büyük 4 faktörün bulunduğu gözlemlenmiştir. Açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1. Öğrenciliğe Dönük Tutum Ölçeğinin Açımlyıcı Faktör Analizi Sonuçları

Maddeler	Ortak faktör varyansı	Faktör Yük Değerleri*			
		Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4
Madde 4	,503	,834			
Madde 5	,740	,801			
Madde 15	,655	,783			
Madde 8	,636	,767			
Madde 18	,569	,730			
Madde 14	,506	,704			
Madde 22	,642	,636			
Madde 17	,676	,594			
Madde 27	,616		-,860		
Madde 25	,626		-,814		
Madde 24	,698		-,807		
Madde 29	,497		-,676		
Madde 20	,627		-,669		
Madde 32	,536		-,626		
Madde 10	,454		-,590		
Madde 2	,723		-,543		
Madde 3	,582			,854	
Madde 13	,754			,790	
Madde 16	,426				,842
Madde 12	,626				,767
Cronbach Alpha	,90	,89	,87	,72	,71
Açıklanan varyans	64,46	% 36.75	% 11.10	% 9.39	% 7,20

*±0,30'un altındaki değerler gösterilmemiştir.

AFA sonucunda 20 maddenin toplamda açıkladığı varyans % 64'tür. Faktörlerin öz değerleri ve açıkladığı varyans değerleri sırayla birinci faktör için 7.35 ve % 36,7, ikinci faktör için 2.22 ve % 11,10, üçüncü faktör için 1.48 ve % 9,39 son olarak dördüncü faktör için 1.04 ve 7.20 olarak ölçülmüştür. Döndürme sonrasında birinci faktörün sekiz, ikinci faktörün sekiz, üç ve dördüncü faktörün ikişer maddeden oluştuğu gözlenmektedir.

Tablo 2. Öğrenciliğe Dönük Tutum Ölçeği Alt Boyutları Arasındaki Korelasyonlar

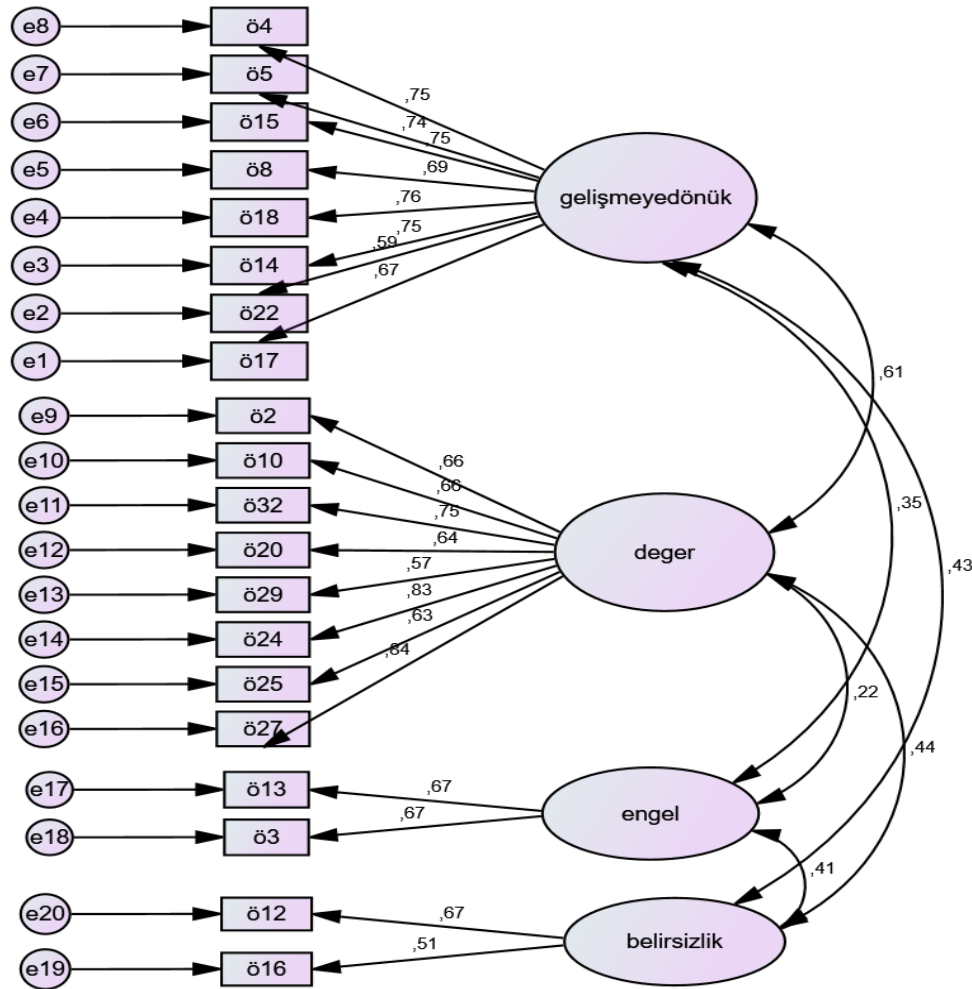
Ölçekler	1	2	3	4
1.Gelişmeye dönük	--			
2.Anlam	.76**	--		
3.Engel	.56**	*49	--	
4.Belirsizlik	.68**	.49**	.44**	--

Tablo 2'de görüldüğu gibi ÖDTÖ(Öğrenciliğe Dönük Tutum Ölçeği) puanları anlam ve gelişmeye dönük tutum arasında yüksek düzeyde, diğer alt test puanları arasında orta düzeyde ilişkiler olduğu gözlenmektedir. Kline'e (2011) göre ölçeklerin alt boyutları arasında orta düzeyde bir ilişki gözlenmesi durumunda bunları farklı özellikleri ölçtüğünü ortaya koymaktadır.

Doğrulatoryı Faktör Analizi Sonuçları

Açıklayıcı faktör analizi ile ortaya konulan dört alt faktörün uyumuna ilişkin veriler elde etmek amacıyla doğrulatoryı faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin maddelerin faktör yüklerinin 0.51 ile 0.83 arasında değiştii gözlenmektedir ve elde edilen yük değerleri anlamlıdır ($p < 0.001$). Analiz sonucunda hesaplanan uyum indeksleri incelendiğinde ($\chi^2 = 714.41$, $N = 164$, $p < 0.001$) ki kare değerinin anlamlı olduğu gözlenmektedir. Örneklem sayısının artması ile ki kare değerinin anlamlı çıkma ihtimalinin yüksek olmasından dolayı χ^2/sd oranının hesaplanması gerektiği ifade edilmektedir (Büyüköztürk, 2002). Bu nedenle ki kare serbestlik derecesi oranı hesaplanmış elde

edilen değer 4.36 bulunmuştur. Uyum indeks değerline bakıldığında RMSEA=0.06, SRMR=0.07, CFI=0.92, GFI=0.90, AGFI=0.88, NFI=0.91 ve IFI=0.92'dir. Elde edilen DFA sonuçlarına bütün olarak bakıldığında tüm uyum indekslerinin iyi olduğu görülmektedir (Browne ve Cudeck, 1993;), Byrne; 1998; Jöreskog ve Sörbom, 1993).

şekil 1. Dört Faktörlü Modele İlişkin DFA Sonuçları

Ölçek maddelerinin DFA hesaplandıktan sonra 20 maddelik test maddelerinin ayırt edicilik değerlerinin hesaplanması için % 27'lik üst-alt grup karşılaştırılması yapılmış elde edilen sonuğlara Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3. Maddelerin Ortalama, Standart Sapma Ve Ayırtedicilik Değerleri

Madde	Grup	$\bar{X}\pm S$	t	p	Madde	Grup	$\bar{X}\pm S$	t	p
2	Üst	4,12±0,80	25,17*	,000	16	Üst	3,61±1,42	8,07*	,000
	Alt	2,00±0,98				Alt	2,56±1,33		
3	Üst	4,18±1,25	9,39*	,000	17	Üst	4,47±0,76	23,61*	,000
	Alt	3,70±1,26				Alt	2,44±1,05		
4	Üst	4,64±0,74	18,49*	,000	18	Üst	4,58±0,59	23,13*	,000
	Alt	2,89±1,21				Alt	2,58±1,15		
5	Üst	4,61±0,59	18,68*	,000	20	Üst	3,98±1,05	19,28*	,000
	Alt	2,89±1,25				Alt	2,09±1,03		
8	Üst	4,53±0,68	18,73*	,000	22	Üst	4,38±0,81	16,44*	,000
	Alt	2,77±1,31				Alt	2,66±1,33		
10	Üst	4,23±0,82	17,92*	,000	24	Üst	4,23±0,73	33,19*	,000
	Alt	2,16±1,02				Alt	1,81±0,82		
12	Üst	3,58±1,20	23,81*	,000	25	Üst	3,58±1,27	17,31*	,000
	Alt	2,29±1,20				Alt	1,72±1,00		
13	Üst	3,93±1,42	6,03*	,000	27	Üst	4,16±0,88	29,33*	,000
	Alt	3,18±1,21				Alt	1,76±0,86		
14	Üst	4,47±0,75	23,79*	,000	29	Üst	4,32±2,79	13,03*	,000
	Alt	2,36±1,09				Alt	1,79±0,87		
15	Üst	4,66±0,58	20,43*	,000	32	Üst	4,41±0,75	33,04*	,000
	Alt	2,78±1,25				Alt	1,85±0,89		

* $p<0.001$

Tablo 3’de görüldüğü gibi tüm maddelerde üst ve alt grup puan ortalaması arasındaki farkın üst grup lehine anlamlı olduğu bu bağlamda maddelerin ayırt edicilik değerlerine sahip olduğu gözlenmektedir.

Güvenirliliğe İlişkin Bulgular

Öğrenciliğe dönük tutum ölçeğinin güvenirlik çalışması için alt testlerin ve toplam ölçek puanlarının Cronbach Alpha değerleri hesaplanmıştır. Buna göre alt testlerin Cronbach Alpha değeri sırasıyla gelişmeye dönük .89, anlam .84, engel .72, belirsizlik .71 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin tamamına ait Alpha değeri ise .90 olarak ölçülmüştür.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada öğrencilerin öğrenciliğe dönük tutumlarını ölçmek amacıyla bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır. Öğrenciliğe dönük tutum ölçeğinin yapı geçerliliği AFA ve DFA ile test edilmiştir. Öğrenciliğe dönük tutum ölçeğinin KMO değeri 0.93, ile Bartlett testi ($\chi^2=7336,49$, $p<0.001$) sonucu istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (George ve Mallery, 2001). Ölçekteki maddelerin hangi faktör altında toplandığını kesinleştirmek amacıyla Equamax döndürme tekniği kullanılarak analiz yeniden yapılmış ve analiz sonucuna göre özdeğeri 1’den büyük 4 faktörün bulunduğu gözlenmiştir. AFA sonucunda 20 maddenin toplamda açıkladığı varyans % 64’tür. Dört faktörde yer alan maddelerin faktör yük değerleri .54 ile .86 arasında değişmektedir. Faktörlerin taşıdıkları anlam ve ölçtüğü düşünülen özellikler belirlenerek birinci faktöre “ gelişmeye dönük tutum” ikinci faktöre “Değer (anlam), üçüncü faktöre “engel” dördüncü faktöre “belirsizlik” adı verilmiştir.

Öğrenciliğe dönük tutum ölçeği alt faktörler arasındaki ilişki hesaplanmış ve elde edilen korelasyon değerlerinin .44 ile .76 arasında değiştiği gözlenmiştir. Bu bağlamda gelişmeye dönük, değer, engel ve belirsizlik alt ölçek puanları arasında anlamlı ilişkiler bulunmaktadır.

AFA ile ortaya konan dört faktörlü yapının uyum göstergeleri incelenmiş faktör yüklerinin 0.51 ile 0.83 arasında değiştiği ve elde edilen yük değerleri anlamlı olduğu görülmüştür ($p<0.001$). Ölçeğin ki kare değeri hesaplanmış ($\chi^2=714.41$, $N=$, $p<0.001$, $sd=164$ $p<0.001$) ve elde edilen değer anlamlı çıkmış, ki kare serbestlik derecesi de 4,36 olarak hesaplanmıştır. Bu değer 2-5 arasında çıkması uyumun iyi olduğunu ifade etmektedir (Jöreskog ve ark. 2001). Uyum indekslerine bakıldığında ise

değerlerin RMSEA=0.06, SRMR=0.07, CFI=0.92, GFI=0.90, AGFI=0.88, NFI=0.91 ve IFI=0.92 kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir. Hu ve Bentler'e göre (1999) RMSEa ve SRMR değerlerinin genel olarak 0.08'den küçük olması modelin uyumunun iyi olduğunu göstermektedir. Bu duruma göre elde edilen RMSEA ve SRMR değerlerine göre modelin uyumu kabul edilebilir sınırlar içinde olduğunu göstermektedir. Araştırmada GFI değerinin 0.90 olduğu görülmektedir. Bu değerin 0.90 ile 0.95 arasında olması uyumun mükemmelere yakın olduğunu göstermektedir (Hooper, Coughlan ve Mullen, 2008). Bununla birlikte yapılan analize göre ölçेğin AGFI değeri 0.88 olarak ölçülmüştür. Bu değerin 0.80 den büyük olması uyumun kabul edilebilir düzeyde olduğunu ifade etmektedir (Anderson ve Gerbing, 1984; Marsh ve ark., 1988). Araştırma da diğer uyum endeksleri NFI ve CFI değerleri hesaplanmış ve her iki değer de 0.90'nın üzerinde bulunmuştur. Bu değerin 0.90 üzerinde bulunması uyumun iyi olduğunu göstermektedir (Jöreskog ve ark. 2001, Sümer, 2000). Ölçek maddelerinin ayırt edicilik değerlerinin hesaplanması için % 27'lik üst-alt grup karşılaştırılması yapılmış ve elde edilen t değerlerinin 6.03 ile 33.19 arasında değiştiği ve elde edilen değerlerin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir.

Öğrenciliğe dönük tutum ölçेğinin güvenilirlik çalışması için alt testlerin ve toplam ölçek puanlarının Cronbach Alpha değerleri hesaplanmıştır. Buna göre alt testlerin Cronbach Alpha değeri sırasıyla gelişmeye dönük .89, anlam .84, engel .72, belirsizlik .71 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin tamamına ait Alpha değeri ise .90 olarak ölçülmüştür.

Sonuç olarak öğrenciliğe dönük tutum ölçеğinin yapılan geçerlilik çalışmasında dört faktörden oluştuğu, doğrulayıcı faktör analizi ile bu boyutların uyum düzeylerinin kabul edilir sınırlar içinde olduğu bu bağlamda ölçme aracının amacına hizmet ettiği, ölçme aracının güvenilir sonuçlar verdiği ve öğrenciliğe dönük tutumun ölçülmesine dönük araştırmalarda bu ölçеğin kullanılabileceği anlaşılmaktadır.

KAYNAKLAR

- Adıgüze, A., & Karadaş, H. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin okula ilişkin tutumlarının devamsızlık ve okul başarıları arasındaki ilişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 49-67.
- Aksu, M., Demir, C. E., & Sümer, Z. H. (2002). Öğrencilerin matematik hakkındaki inançları: Betimsel bir çalışma. *Eğitim ve Bilim*, 27(123).
- Anderson, J. C., ve Gerbing, D. W. (1984). The effect of sampling error on convergence, improper solutions, and goodness-of-fit indices for maximum likelihood confirmatory factor analysis. *Psychometrika*, 49(2), 155-173.
- Aşkar, P.(1986). Matematik Dersine Yönelik Tutum Ölçen Likert Tipi Ölçeğin Geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim dergisi*, (11), 31-34
- Baban, A. (2018). Ortaokul Öğrencilerinde Matematik Kaygısı Ve Algılanan Öğretmen Tutumu. (Yüksek Lisans Tezi). Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Baysal, A. C. (1980). Tutum kavramına kuramsal ve uygulamalı bir yaklaşım ve işletmelerde işle ilgili tutumlar üzerine bir araştırma örneği. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.
- Bollen, K. A. (1990). Overall fit in covariance structure models: Two types of sample size effects. *Psychological Bulletin*, 107(2), 256.
- Browne, M. W., ve Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. *Sage Focus Editions*, 154, 136-136.
- Burgucu, A. (2011). The role of motivation, attitude and anxiety in learning english as a foreign language. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kafkas Üniversitesi, Kars
- Büyüköztürk, ř. (2002). Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 8(4), 470-483.
- Büyüköztürk, ř. (2011). *Veri analizi el kitabı (15. Baskı)*. Ankara: Pagem A Yayıncılık.

- Byrne, B. M. (2011). Structural equation modeling with AMOS Basic concepts, applications, and programming (Multivariate Applications Series), Routledge, New York
- Byrne, B.M. (1998). *Structural Equation Modeling with LISREL, PRELIS and SIMPLIS: Basic Concepts, Applications and Programming*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Crocker, L. Algina, J.(1986). *Introduction to Classical and Modern Test Theory*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Çelik, S. (2011). *Öğretmen tutumları ile ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin benlik saygısı düzeyleri arasındaki ilişki* (Doctoral dissertation, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü)
- Çelikkaya, Ş. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin ikinci yabancı dil almanca dersine yönelik tutumları. Middle Eastern ve African Journal of Educational Research, 5, 96-109
- Çimen, S. (2011). Eğitim fakültesi öğrencilerinin ingilizceye yönelik tutum, ingilizce kaygısı ve öz yeterlik düzeylerinin incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Zonguldak
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Erdamar, G. (2010). Öğretmen adaylarının ders çalışma stratejilerini etkileyen bazı değişkenler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(38), 82-93.
- George, D. & Mallery, P. (2001). *SPSS for Windows step by step: A simple Guide and reference*. Needham Heights: Allyn&Bacon.
- Graber, K. 1991. Studentship in pre-service teacher education: a qualitative study of undergraduate students in physical education. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 62(1): 41-51.
- Hooper, D., Coughlan, J., ve Mullen, M.R. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *Journal of Business Research Methods*, 6, 53-60.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55.
- Jöreskog, K. G., Sörbom, D., & Du Toit, S. H. C. (2001). *LISREL 8: New statistical features*. Scientific Software International.
- Jöreskog, K. G., ve Sörbom, D. (1993). *LISREL 8: Structural equation modeling with the simplis command language*. Lincolnwood: Scientific Software International, Inc.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). *Günümüzde İnsan ve İnsanlar Sosyal Psikolojiye Giriş*. (12. Basım). İstanbul : Evrim Yayınevi.
- Kağıtçıbaşı, Çiğdem. (1983). *İnsan ve İnsanlar*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Kahraman, E.(2014). Graduate School Of Social Sciences Department Of English Language Teaching Students' Perceptions Of Teacher Motivational Behaviors A Master's Thesis .Ufuk University .Ankara
- Kaya, A. (2010). İlköğretim öğrencilerinin anne babalarının çocuk yetiştirme tutumlarının kişilik özelliklerine göre değişkenliğinin incelenmesi. Yüksek Lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji A.B.D., İstanbul.
- Kazazoğlu, S. (2013). Türkçe ve İngilizce derslerine yönelik tutumun akademik başarıya etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 38(170).
- Keeves, J. P. (Ed.). (1988). *Educational research, methodology and measurement: An international handbook*. Pergamon.
- Kline, R.B. (2011), *Principles and Practice of Structural Equation Modeling* (3rd Edition ed.). New York: The GuilfordPress.
- Krech, D., & Crutchfield, R. S. (1948). The field and problems of social psychology.
- Kurumu, T. D. (2018). *Türkçe sözlük*. Türk Dil Kurumu.
- Küçüksüleymanoğlu, R. (2007). İngilizce öğretmenliği bölümünde yabancı dil öğrenimine karşı tutumlar ve bu tutumları etkileyen kişilik faktörleri, (Yüksek lisans tezi) Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

- Maiti, S. S., & Mukherjee, B. N. (1991). Two new goodness-of-fit indices for covariance matrices with linear structures. *British Journal of Mathematical and Statistical Psychology*, 44(1), 153-180
- Marsh, H.W., Balla, J. R., ve McDonald, R. P. (1988). Goodness-of-fit indexes in confirmatory factor analysis: The effect of sample size. *Psychological Bulletin*, 103, 391-410.
- Olesen, V., & Whittaker, E. (1968). The art and practice of studenunanship: Backstage. In V. Olesen & E. Whittaker (Eds.), *The silent dialogue* (pp. 148-199). San Francisco: jossey-Bass.
- Pett, M. A., Lackey, N. R., & Sullivan, J. J. (2003). *Making sense of factor analysis: The use of factor analysis for instrument development in health care research*. London: Sage.
- Piere, L. (1934). Attitudes and actions,". *Social Forces*, 13, 230-237.
- Pineda, A. (2011). Attitude, motivation and English language learning in a Mexican college context.
- Pişkin, B. (2005). Öğrencilerin okula yönelik tutumlarını etkileyen etmenler. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli, Türkiye*.
- Plotnik, R. (2009). Psikoloji'ye Giriş. (Çeviren: Tamer Geniş). İstanbul: Kaknüs Yayınları
- Shah, P. (1999). Low achievement among malaysian english language students: perceptions of experience. In *4th CULI International Conference, Bangkok*.
- Stevens, J. P. (2009). *Applied Multivariate Statistics for the Social Sciences*. New York: Taylor ve Francis.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 49-74.
- Tabachnick, B. G., ve Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics (5th ed.)* Boston: Allyn and Bacon.
- Tavsancıl E. (2002) . Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. (1. Baskı), İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.
- Telese, J. A. (1997). Hispanic Students' Attitudes toward Mathematics and Their Classroom Experience.
- Temizkan, M., Sallabaş, E. (2009). Öğretmen Adaylarının Okuma ve Yazmaya Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt:8 Sayı:27 (155-176).
- Thadphoothoon, J. (1999). Effects of Attitude towards Studying English, English Experience from Media, and Study Habits on English Achievement: Selected Psychological and Behavioral Determinants of EFL Students' Achievement: Perspectives and Analyses.
- Turgut, M.F. ve Baykul, Y. (1992). Ölçekleme Teknikleri. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Ülgen, G. (1994). Eğitim Psikolojisi: Kavramlar. *İlkeler, Yöntemler, Kuramlar ve Uygulamalar*, Ankara: Lazer Ofset Matbaa.
- Werner, L. (2001). Arts for Academic Achievement. Changing Student Attitudes toward Math: Using Dance To Teach Math.

Attitude Scale Regarding Studentship (ASRS) Development Study

M. Yüksel Erdoğan[†]

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Extended Abstract

Introduction: What we call Attitude is a process that includes positive or negative evaluations of individuals towards events or objects and lead them to behave in accordance with the feelings of the individual. When attitudes are acquired, individuals have a tendency to exhibit behaviors of cognitive, effective and behavioral characteristics. It is important that students have positive attitude towards educational activities. The findings of the researches in this field analyzed in general, it is seen that students' positive attitude towards school, lessons and teacher contributes positively to their development. In a scholarly review, it was observed that there is not a tool of measurement for the attitudes of studentship. That is why this research here is an attempt to come up with an attitude scale regarding studentship. The period of studentship imposes on the student certain responsibilities and certain rules in the educational process among which are going and being in school within a specified time, performing the tasks expected of him / her, and developing existing competences. Based on these general behavioral patterns, the attitude of studentship can be defined as an emotional tendency to fulfill the responsibilities of being a student. While this process arouses happiness for some students, the others may perceive it as negative. On the other hand, attitudes of the educators towards students are expected to have an impact on many behaviors, ranging between achievement in and commitment to school, peers and attitudes towards teachers. Studentship has not been measurement at any school levels literature surveys say. With this developed measurement tool, in it expected that the students' attitudes regarding studentship will be revealed and an important gap will be filled in this literature. The measurement tool developed in the researches about these and similar variables will eliminate an important deficiency.

Method: This research is also aimed at scale development. Therefore, the research was carried out in correlational survey model. This study was conducted on a total of 843 students between the ages of 12 and 18 studying in 8 different high schools selected from the borders of Küçükçekmece District of Istanbul. 54.2% (n = 457) of the students were female and 45.8% (n = 386) were male.

Development of the scale: In the development of a measurement tool, first of all, it is necessary to determine the intended use of the scores obtained and to determine and make behaviors representing the psychological characteristics to be measured. Starting from this point of view, a scale of attitude towards students was developed to measure students' feelings, thoughts and behaviors towards students. In order to form the scale items, 100 high school students were asked to write essays reflecting their feelings, thoughts and experiences. In addition a literature review was conducted and the literature on the attitudes towards students was examined and a pool of 42 items was created with the information obtained from the students, which was thought to measure attitudes towards students. The scale was given to five faculty members from the field of educational psychology, Turkish language teaching and assessment, and item redaction was requested to indicate the suitability of the items for the purpose of the assessment tool. In line with the recommendations, ten items were removed from the scale and two items were revised and the number of items was reduced to 32. The draft form obtained was applied to 45 students in the last year of a high school and it was observed that the comprehension status of the items was easily understood by the students.

Results: Explanatory and confirmatory factor analyzes were performed for the validity study of the scale. According to the explanatory factor analysis, it was observed that the scale had four different structures according to factor loads. These structures were named and four sub-dimensions of the scale were defined as "Developmental, Value, Obstacle and Uncertainty" Confirmatory factor analysis was conducted to test the suitability of the four factors and to examine the fit indices. The fit indices of the scale were observed to be good. The difference between the students who scored higher and lower than the scale was calculated by the t test and the difference between the groups determined by the upper and lower group 27% calculations were

[†]Corresponding Author: M. Yüksel Erdoğan, İstanbul Sabahattin Zaim University, myerdogdu@gmail.com

significant and the difference between them was significant. The relationship between the sub-dimensions of the scale is significant. Cronbach alpha method was used to calculate the reliability levels of the scale and internal consistency co-efficient of both subscales and the whole test was found to be high.

Conclusion: In this study, it was aimed to develop a scale to measure students' attitudes towards students. The construct validity of the attitude towards the student was tested with AFA and DFA. As a result, in the validity study of the attitude regarding studentship scale consists of four factors; Developmental, Value, Obstacle and Uncertainty. Confirmatory factor analysis and adaptation levels of these dimensions are within acceptable limits. The Cronbach's Alpha values of the subscales and total scale scores were calculated for the reliability study of the attitude towards students. Accordingly, Cronbach Alpha values of the sub-tests were calculated to be high in all subscales. As a result, the validity study of the attitude towards students consisted of four factors, and confirmatory factor analysis showed that the adaptation levels of these dimensions were within acceptable limits. In this context, it is understood that the measurement tool serves its purpose, that the measurement tool gives reliable results and that this scale can be used in researches about the measurement of attitude regarding studentship.

Key words: Attitude, Student, Attitude regarding studentship, Scale development